

AKOB

AKDENİZ OPERA ve BALE KULÜBÜ KÜLTÜR - SANAT DERGİSİ
Mediterranean Opera and Ballet Club Culture and Art Magazine

25

Fiyatı: 7 TL. K.K.T.C. Fiyatı: 12 TL.

Kamran
İnce'nin Operası
**MİDAS'IN
HÜKMÜ**

CAZA
DEĞİNMEK **2**

Barış için
Azimli Bir Sanatçı
A STRENUOUS SINGER FOR PEACE

**IRIS
MAVRAKI**

Zaman İçinde Bir Yolculuk
250 Yıllık Tarihiyle

**DROTTNINGHOLM
SARAY TİYATROSU**

**13. Mersin
Uluslararası
Müzik Festivali'nde**

Yenişehir Belediyesi Kültür Merkezi'nin İlk Konuğu

BUIKA

Zaman İçinde Bir Yolculuk
250 Yıllık Tarihiyle

DROTTNINGHOLM SARAY TİYATROSU

Ömer Eğecioğlu
Santa Barbara, CA, ABD
omer@cs.ucsb.edu

Stockholm yakınındaki Mälaren Gölü ve İsveç'in Drottningholm Krallık Sarayı. 17. yüzyılın ortasında Kraliçe Hedvig Eleonora tarafından yaptırılan sarayın bir bölümü günümüzde de İsveç Krallık ailesinin rezidansı olarak kullanılıyor. Foto: Gürel Eğecioğlu.

Yaşayan Bir Müze

İsveç'teki Drottningholm Saray Tiyatrosu bir müze ama alıştığımız gibi bilet alınıp “gezilen” cinsten değil. Tamamen fonksiyonel orijinal sahnesi, otantik sahne mekanizmaları, ses efektleri yaratan 18. yüzyıl aletleri, kabartmalı duvar kağıtları, el yapımı ve her biri bir sanat eseri olan dekorları ve barok orkestrası ile bugün de sanatseverlere hizmet eden bir zaman makinası. Yüzlerce sene unutulup depo olarak kullanılan, kış uykusuna yatmışcasına uyandırılmayı bekleyen ve ancak 1922'de tekrar “keşfedilen” bu eski ahşap yapıda izlediğiniz her eser, o geçmiş zamanların ancak filmlerde görebileceğiniz dekorları, kıyafetleri ve müziği ile sizi birkaç yüzyıl geriye taşıyor.

Drottningholm Sarayı

İsveç'te, başkent Stockholm yakınlarındaki Drottningholm Sarayı asırlar boyu İsveç Krallık Ailesi'nin oturduğu yerdir. Bugünkü halini almadan önce aynı mekânda Katarina Jagellonica adlı İsveç Kraliçesi için 16.yüzyılın sonlarına doğru yapılmış daha mütevazı bir saray vardı. İlk saray bu kraliçe için yapıldığından daha sonra

inşa edilen saraya da “Drottningholm Sarayı” (Drottning, İsveççe “Kraliçe” demek) adı veriliyor.

Günümüzdeki kompleksin yapımı, bu eski sarayın 1646 yılında yanıp kül olması üzerine, 1662 yılında Kraliçe Hedvig Eleonora'nın isteği üzerine başladı. Mimar Baba Nikodemus Tessin tarafından, 14. Louis'nin Versailles Sarayı örnek alınarak Fransız barok mimarisinde tasarımılanan sarayın arka tarafı İngiliz tarzı çok görkemli bahçelerle süslü. Demirbaş Şarl zamanında parasızlıktan inşaatı yavaşlayan yapının günümüzdeki şekline kavuşması ise İsveç Kralı Adolf Frederik'le bu sarayda 1744'te nişanlanan ve daha sonra İsveç Kraliçesi olan Lovisa Ulrika sayesinde oldu. Lovisa Ulrika'nın muhteşem kütüphanesi bu sarayda yer alıyor. Bu üç kraliçeden sonra saray, 1777'de sanat ve özellikle tiyatro meraklısı olan Kral III. Gustav'a geçti. Saray odaklı en hareketli kültür faaliyetleri de Gustav'ın saltanatı süresinde yaşandı. 1981 yılından beri günümüzün İsveç Kraliyet Ailesi de bu sarayda oturuyor. Sarayın hemen yanındaki Drottningholm Saray Tiyatrosu binası da dahil olmak üzere

Lovisa Ulrike Ve Saray Tiyatrosunun Temelleri

Prusya Prensesi olan Lovisa Ulrike, Kral Adolf Frederik ile evlenmek üzere 1751 yılında İsveç'e gelin geldi; Prusya kralı Büyük Frederick'in kızkardeşi idi. Tiyatroya büyük merakı vardı. İsveç'te bulduğu ilkel kültür hayatından büyük hayal kırıklığına uğrayan prenses düğün hediyesi olarak sarayın yanına bir tiyatro yapılmasını istedi. İlk yapılan tiyatro 1762'de yanarak yok olunca, mimar Carl Fredrik Adelcrantz 1766 tarihinde eski tiyatronun yerine yeni bir sahne yapmakla görevlendirildi. O zamanlar krallığın parası sınırlıydı. Soylular arasında buna para yatırımı yapabilecek birisini aradılar; istekleri üzerine mimar Adelcrantz tiyatronun bütün finansmanını yüklenmek zorunda kaldı! Kraliçeye hayır demek kolay olmasa gerek...

İnşaati ucuza çıkarmak için baştan aşağı ahşap yapmaya karar verdiler, ama aynı zamanda zarif görünmesi gerekiyordu. Bu nedenle sahnede, girişte ve sahne arkası odalarda göz boyama tekniği kullanarak kabartma görünümlü süsler yarattılar. Örneğin; girişteki şömine ilk bakışta mermerden yapılmış gibi algılsa da yakından bakınca bunun duvara boyanmış olduğunu görüyorsunuz. Süslü duvar kağıtları el yapımı, duvara yapıştırılmak yerine çivilerle asılmış durumda. Bunun nedeni ise çok pahalı olan bu süslerin taşınabilir olmasıydı. Gerektiği zaman çıkarılıp götürülmesi, uzun süre kullanılmadığı zaman ise kaldırılıp saklanması böylece kolaylaştırılmıştı. Drottningholm Saray Tiyatrosu 18. yüzyıl yapımı duvar kağıtları ve dekor koleksiyonunun zenginliği ile de biliniyor.

Daha sonra 1790'larda tiyatronun yanına Fransız mimar Louis Jean Desprez'in planıyla klasik formda yapılan ve saray bahçesine bakan ek foyer ile Drottningholm Saray Tiyatrosu (İsveççesi Drottningholms Slottsteater) son haline kavuştu.

Hem Opera, Hem 18. Yüzyıl Hanı

Tiyatro içinde yer alan yatak odaları önce insana garip geliyor. Bunlar 18. yüzyılda sanatçılar için yatacak yer olarak kullanılıyordu. O zamanlar burada temsil veren toplulukların hemen hepsinin İsveç dışından geldiğini biliyoruz. İtalyan ses sanatçıları, Fransız aktörler, Alman müzisyenler buraya geldikleri zaman aileleri ile beraber sahne arkasına yapılmış olan 25 odalık bu komplekste yaşıyorlardı. Yani sezon süresince burada 150 kadar insan kalıyordu. Odalar

Drottningholm Saray Tiyatrosu'nun giriş kapısı önünden avluya bakış. Sağ tarafta çiçekler arasında Apollo heykeli, arka planda Drottningholm Sarayı'nın yan cephesi, sol tarafta ise tiyatronun bilet ve hediyelik eşya satış mağazası.

bahçesiyle beraber bütün kompleks 1991 yılından beri Unesco'nun Dünya Miras Listesi'nde yer alıyor.

Drottningholm Saray Tiyatrosu

III. Gustav'ın saray bahçesindeki açık hava gösterilerine soyluların ve saray erkanının yanı sıra halk da katılıyordu. Zamanla ihmal edilen saray 19. yüzyılın ortasından itibaren, yavaş yavaş gözden çıkarıldı, unutuldu, bahçesi bakımsız kaldı, binaları boş bırakıldı. Bu süreç içinde aynı şekilde ihmale uğrayan saray tiyatrosu da depo olarak kullanılmaya başladı. Burada herşeyi çalışır vaziyette olan bir sahnenin olduğu da 20. yüzyılın başına kadar gizli kaldı, ancak 1922 yılında tekrar "keşfedildi". Temizlenip restore edildikten sonra ortaya çıkan ve çalışır durumda olan salon ve sahne mekanizmaları bugün 17. ve 18. yüzyıl saray kültürünün yaşayan bir müzesi olarak korunuyor.

Drottningholm Saray Tiyatrosu binasının saraya bakan ana giriş cephesi.

küçük ve mütevazı olmalarına rağmen ailelerin ihtiyaçlarını sağlayacak şekilde yapılmışlardı.

Bunların arasında en lüks olanı ve sarayı gören pencerelere sahip olan büyükçe oda mimar Adelcrantz'e ayrılmıştı. Bunun nedeni de oldukça basit; Adelcrantz tiyatronun yapımı için harcadığı parayı saraydan geri alamamıştı. Gönünü biraz olsun hoş tutmak için tiyatronun direktörlüğüne getirildi ve kendisine de böyle özel bir mekân tahsis edildi. Hayatının son yıllarını burada geçirdi ama kraldan parasını hiçbir zaman alamadı. Osmanlı'nın da Demirbaş Şarl'a verdiği yüklü miktarda parayı bir türlü geri alamadığını unutmayalım.

Burada göze çarpan ilginç bir nokta da yatakların alıştığımız gibi dümdüz değil de neredeyse oturulacak kadar dik ve koltuk gibi ikiye bükülmüş olması. Yani insanlar burada oturarak uyuyorlarmış. Anladığım kadarıyla bunun nedeni o zamanki insanların vücutlarındaki hayat verici olduğunu düşündükleri sıvıları dengede tutmaya çalışmaları, bir de ölü zannedilip yanlışlıkla canlı canlı gömülmeekten endişe etmeleri. Her odada bulunan uzun saplı paspasların nedeni de ahşap yapının verdiği yangın korkusu. Bu bina yapılmadan önce aynı yerde bulunan salon bir yangında kül olup gittiği için günümüzde bile tiyatrodan bir eser sahnelendiğinde itfaiye bir olası kazayı önlemek üzere hazırda bekliyor.

Şalonun Ve Sahnenin Özellikleri

450 kişilik olan salondaki her koltuk, eşya, duvar, orijinal. Bir tek değişiklik yapılan şey 1920'lerdeki restorasyon sırasında modernleştirilen aydınlatma sistemi. Büyük yangın riski

yarattığı için orijinal şamdanların yerine salon artık elektrikle ışıklandırılıyor. Burada kullanılan ve muma çok benzeyen ampuller, özel olarak Drottningholm için imal edildi. Hatta şu anda İsveç dışında da kullanıldıkları birkaç yer var: ABD'nde Beyaz Saray ve Fransa'da Versailles Sarayı bu lambalarla donatılmış durumda.

Mimar Adelcrantz'in tasarımında uygulamaya çalıştığı en önemli noktalardan biri, simetri. Salonun mükemmel simetrisi sadece sağ sol duvarlar ve giriş çıkışlar için değil, sahne ve parter için de geçerli. Hem sahnenin hem de salonun derinliği 20 metre olduğu için alıştığımız sahnelerin tersine Drottningholm'un sahnesi kuyu gibi çok derin görünüyor. Sahnenin enine doğru fazla geniş olmamasının beklenmedik bir yan etkisi de var; aktörler sahnede seyirciye doğru yaklaştıkları zaman daha büyük görüneceklerine, küçülüyormuş gibi görünüyorlar. Bu tabii ki istenen bir efekt değil, normal olarak seyirciye yakın olan karakterlerin daha büyük olması beklenir. 18. yüzyıl yönetmenleri buna dahiyane bir çözüm bulmuşlar; üzerinde başroldeki kahramanın giysileri olan bir çocuk aktör kullanılmış. Sahnenin ortasına gelene kadar çocuk aktör yer almış sahnede. Aksiyonda seyirciye yaklaşması gerektiği zaman ise sahne yanından çıkan gerçek aktör ile yer değiştiriverirmiş. Böylece perspektif ilüzyonu tamamlanmış.

Sahnenin ve salonun tamamen ahşap olmasının bir büyük avantajı ise akustik açıdan tatmin edici niteliği. Ucuz olmasının yanı sıra bu özelliğin de inşaat için ahşap seçilmesinde bir faktör olduğu anlaşılıyor. Salon duvarlarının süsleri ise kartonpiyerden yapılmış.

İlk yapıldığında salondaki izleyiciler elbette çok dar bir kesimdendi. Sadece Kraliyet Ailesi, kralın korumalarından

berberine kadar saray erkânı ve saraya yakın soylular için düşünülmüştü bu mekan. Fransız geleneğine uyarak sahne yanındaki balkonda yer alan localar Kraliyet Ailesi'ne ayrılmıştı ama kral ve kraliçe gösterileri buradan seyredeceklerine bu yüksek yerden izleyicilere kendilerini gösterdikten sonra salona inip ortada yer alan özel koltuklarına otururlardı. Günümüzde bile Kral ve Kraliçe burada bir temsil izledikleri zaman, salonun ortasında kendilerine ayrılan bu iki kırmızı koltukta oturuyorlar.

Ters Tarafa Bakan Localar

Balkonda sahneye değil de salona dönük localar olması da ilginç. Bunlar zamanın soylu gençlerine seyirciler arasındaki bayanlarla göz göze gelip flört etmeleri için bir mekân yaratıyor. Kullanılan sinyaller arasında ilginç gelenler anlatıldığına göre şöyle: Eğer bir bayan yelpazesini açık tutarsa erkekte gelecek tekliflere olumlu bakıyor, kapalı tutarsa ilgilenmiyor demek. Sol yanağa bir ben yerleştirilmesi ise “kocam başka yerde, ben eğlence arıyorum” anlamına geliyor. Balkonda tahta paravanlarla, Osmanlı Saraylarındaki padişahların divan toplantılarını gizlice dinledikleri “Kasr-ı Adl” denen kafes pencereyi yer gibi, salondan gizlenen localar da bulunuyor. Bunlar Kraliyet Ailesi ve diğer soyluların gösterilere eşleri yerine metreslerini getirdikleri zaman gözden uzak kalmalarını sağlamak için konulmuş. Kral III. Gustav'ın bu paravanlı locaları, halkla haşır neşir olmadan, kendi başını dinleyerek gösterileri izlemek için kullandığı biliniyor.

Dekorlar Ve Makinalar

Rüzgâr sesini yaratan alet elle döndürülen bir tekerlek, gök gürültüsü sesi ise sahnenin hemen üzerinde yer alan ve içi taş parçalar dolu olan bir tahta kutunun aşağıdan ipile çekildiğinde tahteravalli gibi bir sağa bir sola eğilmesi ve böylece taşların bir taraftan öbürüne yuvarlanması ile çıkıyor.

Sahne dekorları çok zengin bir koleksiyon oluşturuyor. 4 saniye gibi kısa bir zamanda bir dekordan öbürüne geçmek mümkün. Bu dekorlar için çok para harcandığı belli. 18. yüzyılda aydınlatmanın sadece mumlarla yapıldığını düşünecek olursak, sahnedeki dekorların da daha loş bir ışıktaki büyük bir ihtimalle, daha etkili olduğunu görüyoruz. Ayrıca 18. yüzyıl izleyicisi için bu gösterilerin sosyal bir yönü olduğu için, salonun kendisi de aydınlatılmış olarak bırakılıyordu, yani misafirler kendileri karanlıkta oturup aydınlatılan sahnede olanları izlemiyorlardı sadece; sohbet etmek, bir kadeh içki içmek, kart oyunları oynamak, flört etmek de sahnedeki gösteriyi izlemek kadar önemli sosyal aktivitelerdi.

1792 yılında, Stokholm'deki Royal Opera salonunda verilen bir maskeli baloda, düşmanları tarafından tabancayla vurulup öldürülen Kral III. Gustav'dan sonra Drottningholm Saray Tiyatrosu gittikçe daha az kullanılmaya başladı. 1809 yılında tamamen kapandı. Tekrar “keşfedildiği” 1922 yılına kadar bir asrı aşkın bir süre unutuldu, gözlerden uzak kaldı ve depo olarak kullanıldı.

Drottningholm Saray Tiyatrosu sahnesi. Ortada kral ve kraliçeye ayrılmış olan koltuklar, ikinci katta ise sağlı sollu localar yer alıyor. Foto: Bengt Wanselius

Drottningholm Saray Tiyatrosu müzesinde korunan 18. yüzyıl dekorlarından bir örnek olarak “bulutlar”.

Koleksiyondaki muhteşem dekorların fotoğraflarla yapılmış dökümü müzenin yayınladığı “İsveç Saray Tiyatroları'nın Dekorları” başlıklı kitapta yer alıyor.

Foto: Bengt Wanselius

Drottningholm Saray Tiyatrosu'nda sahne arkasında, kolla çevrildiğinde rüzgâr sesi çıkaran 18. yüzyıl yapımı makina.

Drottningholm Saray Tiyatrosu sahnesinde Fransız ressam ve mimar Louis Jean Desprez'in fırçasından bir 18. yüzyıl dekoru.

2012 yaz sezonunda Drottningholm Saray Tiyatrosu'nda verilen Cavalli'nin "Jason & Medea (Il Giasone)" operasının bitiminde alkışlanan ses sanatçıları.

Drottningholm Saray Tiyatrosu sahnesinde 18. yüzyıl dekoru.

Drottningholm Saray Tiyatrosu'nda verilen temsillerde 18. yüzyıl atmosferini en canlı şekilde yaratan müzik aleti; "theorbo" olarak bilinen lavta cinsi. 16. yüzyıldan 18. yüzyıl sonuna kadar kullanılan bu sazlar hem melodi hem de bas tellerinden oluşan yapıları ve kendilerine has boğukça tınıları ile çağın operasının vazgeçilmez eşlik aletleri olmuşlar.

Kral III. Gustav Ve Depolanan Tablolar

III. Gustav'ın saltanatı dönemindeki kültürel faaliyetler ile ilgili araştırmalar yapılırken ve kralın kendisinin kaleme aldığı ve başrolde oynadığı açık hava tiyatro eserlerini resmettiği bilinen yağlıboya tablolar aranırken, tarihçi Agne Beijer 1920'lerin başında kendisini bu barok tiyatronun sahnesinde buldu. Bu tablolardan bazıları günümüzde Drottningholm'un foyerini süslüyor. Bunların birinde III. Gustav bir ejderhayı öldürürken resmedilmiş. Resimde yer alan ve aslı kartonpiyerden yapılmış ejderha maketinin kendisi de depoda bulunan eşyalar arasında yer alıyor. Ejderhanın içine yerleştirilen iki insandan birisi elindeki fenerle hayvanın ağzından ateş çıkarmasını sağlıyor, diğeri ise kalbinin oraya yerleştirilmiş, ejderha kılıçtan geçirilince elindeki kan dolu torbayı patlatarak sahneye renk katıyor.

III. Gustav'ın sanatla olan ilişkisi sadece sahneye koyduğu piyesler ve Drottningholm salonuna gösterdiği ilgi ile sınırlı değil. Kendisi aynı zamanda İsveç'te Royal Opera, Royal Bale ve Royal Tiyatro kurumlarını da kuran kişi. Günümüzde her yıl Nobel ödülünü vermekle yükümlü olan Royal Akademi'nin kurucusu da III. Gustav.

Dil Problemi

Kral Adolf Frederik ve Kraliçe Lovisa Ulrike zamanında gösterilerin hepsi İtalyanca veya Fransızca veriliyordu. III. Gustav sahneye kendi anadilinde eserler getiren ilk İsveç Kralı sıfatını da taşıyor. Saltanatı süresince İsveç'in kendi sanat topluluklarının kurulması için de çaba gösterdi. Onun zamanına kadar sahneye çıkan sanatçılar İtalya, Fransa, Almanya gibi Avrupa ülkelerinden gelmekteydiler. Bu uğraшта kendisine yardım etmesi için Fransız aktör/direktör Jacques Marie Boutet de Monvel'i saraya getirtti. Rivayete göre Gustav İsveç'in havasından ve kültürsüzlüğünden şikayetçi olan ve Paris'e geri dönmek isteyen Monvel'in oda kapısına her gece, ne olur ne olmaz diye iki nöbetçi asker koymayı ihmal etmemiş.

Francesco Cavalli'nin Jason & Medea'sı

Yaz aylarında düzenli bir şekilde sahnelenen 18. yüzyıl operalarının yanısıra Drottningholm Saray Tiyatrosu çeşitli festivallere, konserlere, sempozyumlara da ev sahipliği yapan bir kültür odağı konumunda. Salonu takdir etmenin en iyi yolu ise burada bir eser izlemek. Dekorların eski usulde ama çok hızlı değiştirildiğini görmek; orijinal aletlerin kullanılarak yaratılan ses efektleri, sahne gerisinde çok gerçekçi bir şekilde canlandırılan dalgalar ve küçük barok orkestra eşliğinde sunulan operalar izleyiciyi 18. yüzyıl sonlarına, yarı unutulmuş bir rüya dünyasına taşıyor.

2012 yazında
Drottningholm Saray
Tiyatrosu'nun iç
görünümü.

Foto: Gürel Eğecioğlu.

*Drottninghol Saray
Tiyatrosu'nda 18. yüzyıldan
kalma mekanik aletlerde
yaratılan rüzgar ve gök
gürültüsü ses efektlerinin kısa
bir mp3 kaydına bu siteden
erişilebilir:*
[http://www.cs.ucsb.edu/~omer/
Drottningholm_demo.mp3](http://www.cs.ucsb.edu/~omer/Drottningholm_demo.mp3)

Saray Tiyatrosu'nda 17. yüzyıl İtalyan opera bestecisi Cavalli'nin bir eserini izleme fırsatı buldum. Üstad Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi kitabında Cavalli'yi şöyle anlatıyor:

"C. Monteverdi'den sonraki en önemli opera bestecileri arasında en başta incelenmesi gereken sanatçı, Francesco Cavalli'dir (1602-1676). Cavalli, opera sanatında herşeyden önce dramatik etkiye önem vermiş ve Monteverdi'den farklı olarak operaya daha çok ezgi (melodi) partisi (aria) katmış, onun kadar cesaretli olmamakla birlikte, ezgi partilerine daha sıcak, daha içli bir atmosfer verebilmiştir."

17. yüzyıldan günümüze gelebilmiş operaların sayısı oldukça az. Cavalli'nin eserlerinin günümüzde bir önemi de, yaşayan 27 operası ile, bu tarihi operaların aşağı yukarı dörtte birinin kendisine ait olması.

Jason & Medea (Il Giasone), Cavalli'nin Venedik'te bestelediği ve librettosu Giacinto Andrea Cicognini'ye ait, klasik Yunan Çağı öykülerine dayanan, 1649 yapımı bir eser. Bol kanlı bıçaklı, hırs, aşk ve cinayet dolu bir drama. Son dakikada zar zor bilet bulduğum ve bu nedenle öyküsünün detaylarını ve özellikle librettosunu bilmeden, çalışmadan gittiğim bu eserde, uzun süre Jason karakterinin hangisi olduğunu anlayamadığımı itiraf etmeliyim. Bunun bir nedeni orijinal dili İtalyanca söylenen

operanın sahne üzerinde verilen çeviri yazılarının da İsveççe olmasıydı (yani vakıf olmadığım bir ikinci dil).

Drottningholm Saray Tiyatrosu'nda, bu gösteride ses sanatçılarına eşlik eden orkestra ise iki keman, iki theorbo, her birinden birer tane olmak üzere viyola da gamba, viyolonsel, kontrbas, barok gitar ve çembalo'dan oluşan küçük ama tipik bir 17. yüzyıl orkestrasıydı.

Saray Tiyatrosu'nda Diğer Gösteriler

Drottningholm Saray Tiyatrosu'nda sunulan ilk gösteri 1753 yılında Pierre Claude Nivelles de La Chaussée'nin beş perdelik manzum komedisi "Le préjugé à la mode" oldu. Arada asırlarca uyumuş olsa bile bu sahnede çok sayıda eser sahnelendi. Kraliçe Lovisa Ulrike'nin zamanından 20. yüzyılın sonuna kadar bu sahnede canlandırılan eserlerin bir kataloğu bir kitapçık şeklinde derlenmiş. Bu kitapçığı seçme kayıtlardan oluşan bir disk ile beraber elde etmek mümkün. Diskte 1934 ile 1992 yılları arasında Saray Tiyatrosu'nda sahneye konulan operalardan örnekler de bulunuyor. Bu ses kayıtlarında eserleri yer alan besteciler ise şöyle: G. F. Handel, C. W. Gluck, G. Paisiello, W. A. Mozart, J. Haydn, A. Scarlatti, H. Purcell, D. Cimarosa, G. Donizetti, G. Rossini, C. Monteverdi ve F. Cavalli.

KAYNAKÇA:

Barbro Stribolt, Scenery from Swedish Court Theaters: Drottningholm, Gripsholm, Fäldh & Hässler, Värnamo, İsveç, 2002.

Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi I, (Rönesanstan Son Çağlara Kadar), İkinci Basılış, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1974, s. 12.

From museum to music institution: Drottningholm Court Theatre, 1922-1992, Caprice Records, Collector's Classics, CAP 21512, Stockholm, İsveç, 1993